

Відгук

офіційного опонента доктора медичних наук, професора, завідувача кафедри акушерства та гінекології №2, Вінницького національного університету ім. М.І. Пирогова МОЗ України на дисертацію Русин Людмили Петрівни «Особливості становлення пубертатного періоду у дівчаток-підлітків, народжених з дефіцитом маси тіла», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.01 – акушерство та гінекологія у спеціалізовану вчену раду Д 35.600.04 при Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького.

Актуальність теми дисертації. На сьогоднішній день одним із найважливіших і актуальних завдань сучасної підліткової гінекології є питання збереження репродуктивного здоров'я дівчат-підлітків, тобто реалізації їх дітородної функції у фертильному віці. Своєчасне виявлення дівчат-підлітків, народжених з дефіцитом маси тіла в умовах природної нестачі йоду, а також динамічне спостереження за становленням пубертатного періоду, створення діагностичного алгоритму є актуальним завданням усієї системи охорони здоров'я. Погіршення репродуктивного здоров'я дівчат-підлітків веде в майбутньому до низьких можливостей відтворення, що негативно впливає на демографічну ситуацію у країні.

Порушення репродуктивної системи жінки значною мірою залежить від змін у гіпоталамо-гіпофізарно-гонадотропній системі в період статевого дозрівання. Дуже актуальним залишається питання впливу функціонального стану щитоподібної залози на формування репродуктивної системи у пубертатному періоді в умовах природної нестачі йоду.

Тема дисертаційної роботи є актуальною та відповідає потребам практичної підліткової гінекології, а також дозволить встановити чинники погіршення репродуктивної функції у дівчат-підлітків та окреслити основні шляхи збереження репродуктивного потенціалу в майбутньому.

Зазначений стан проблеми обумовлює актуальність та важливе науково-практичне значення наукової роботи Русин Л.П., основною метою якої є удосконалення технології диспансерного спостереження та корекції порушень репродуктивної функції у дівчаток-підлітків, народжених передчасно або з малою масою тіла у регіонах Закарпаття з різною природною нестачею йоду.

У зв'язку з вище викладеним не виникає сумнівів про доцільність розробки та впровадження практичних рекомендацій по зниженню частоти і ступеня вираженості порушень репродуктивної функції у дівчаток в періоді пубертату, народжених з дефіцитом маси тіла до умов йодного забезпечення.

Ступінь обґрунтованості наукових досліджень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність.

Робота Русин Л.П. виконана на сучасному науково-методологічному рівні. Всі проведені дослідження базуються на достатньому за обсягом клінічному матеріалі з використанням анкетних, антропометричних, гормональних, ультразвукових, математично-статистичних методів дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на отриманих дисертантом результатах, які повністю відповідають поставленій меті та задачам роботи, логічно впливають з опису фактичного матеріалу.

Наукова новизна досліджень та отриманих результатів. Наукова новизна полягає в тому, що автором отримані нові відомості про діагностично-прогностичну значимість показника дефіциту маси тіла у дівчаток, народжених в умовах природної нестачі йоду, та його роль у генезі порушень становлення репродуктивної функції і соматичного розвитку.

Вперше доведено, що основним фактором ризику народження дівчаток з низькою масою тіла є йододефіцитні стани у вагітних, обумовлені природною нестачею йоду.

На основі отриманих даних запропонована оригінальна наукова концепція прогнозування та ранньої діагностики відхилень у формуванні

репродуктивної системи у дівчат-підлітків, що народилися з дефіцитом маси тіла та постійно проживають в умовах природного дефіциту йоду.

Практичне значення роботи. Практичне значення роботи полягає у розробці та впровадженні в практику охорони здоров'я алгоритму профілактичних та реабілітаційних заходів у дівчат-підлітків, народжених в умовах природної нестачі йоду з дефіцитом маси тіла.

Запропоновані удосконалені критерії діагностики відставання у статевому і соматичному розвитку дівчаток-підлітків у період пубертату є дефіцит маси тіла при їх народженні матерями в регіоні з природною нестачею йоду. Доведено, що вчасне виявлення та корекція йододефіцитних станів дозволяє зменшити клінічні прояви затримки статевого розвитку. Отже, одержані дані мають суттєве наукове значення і чітке практичне спрямування, особливо для дитячої гінекології в регіонах з природною нестачею йоду.

Структура дисертації. Дисертаційна робота викладена на 145 сторінках і складається із вступу, огляду літератури, розділу матеріали та методи дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу і узагальнення результатів досліджень, висновків, практичних рекомендацій та списку використаної літератури (307 джерел), з них – 210 кирилицею і 97 латиною та додатків. Оформлення дисертації відповідає вимогам ДАК України.

До позитивних сторін дисертаційної роботи слід віднести чітке формулювання її основних наукових та практичних положень, сучасний методологічний підхід до вирішення поставлених завдань, логічний та правильний розподіл дівчат-підлітків на групи з виділенням трьох розділів власних досліджень. Дисертація якісно ілюстрована 11 рисунками і 38 таблицями, які дозволяють добре орієнтуватися в тексті, порівнювати та оцінювати одержані результати.

У **вступі** до дисертації логічно доведена актуальність досліджуваної проблеми, наводяться зв'язок роботи з науковими програмами та планами.

Мета роботи та пов'язані з нею завдання, наукова новизна і практичне значення роботи, особистий внесок здобувача, апробація роботи та публікації за матеріалами дисертації.

У **першому розділі** розглянуто стан проблеми невиношування вагітності, проаналізовані існуючі причини народження дітей з дефіцитом маси тіла та стан фізичного та статевого розвитку дівчаток-підлітків, що народилися з дефіцитом маси тіла в умовах природного дефіциту йоду, висвітлено основні напрямки вирішення даної проблеми в Україні та світі, доведена необхідність більш глибокого дослідження впливу функціонального стану щитоподібної залози та формування репродуктивної системи у пубертатному періоді в умовах природного йододефіциту.

Другий розділ присвячений методам дослідження, використаним при виконанні роботи, наводиться детальна інформація про методологію проведених досліджень. Клінічна характеристика пацієнток свідчить про адекватність відбору дівчаток-підлітків, включених у дослідження, та однорідність порівнюваних груп. Використані дисертантом методи дослідження є інформативними, відповідають вимогам щодо досліджень у галузі акушерства, гінекології та дитячої гінекології.

У наведених **трьох розділах** власних досліджень особливої уваги заслуговує те, що крім загальноприйнятих, проводили ультразвукове та гормональне дослідження функції щитоподібної залози, визначали медіану йодурії. Таким чином, використані автором методи дослідження є сучасними і адекватно відображають стан систем організму дівчат-підлітків, які вивчаються. В комплекс розроблених профілактично-лікувальних заходів автором включено препарати, що усувають йододефіцит, підвищують антиоксидантну систему захисту сироватки крові, до складу яких входить: йодид калію, вітамін А (ретинол), вітамін D₂ (ергокальциферол), поліненасичені омега-3 жирні кислоти (ейкозатетраєнова, ейкозапентаєнова, докозагексаєнова кислоти).

Доведено, що провідним фактором ризику патологічного пубертату, особливо в передгірській і гірській місцевості, є висока частота народження малюків із низькою масою тіла (< 1500 г), яка становить відповідно 10% і 46% проти 8% у низинному регіоні Закарпаття. Визначена частота, з якою зустрічаються клінічні синдроми патологічного пубертату у дівчат-підлітків, народжених з низькою масою тіла в регіоні Закарпаття з природною нестачею йоду і дисгармонійний розвиток сягає до 22,0%, затримка формування вторинних статевих ознак – 46,0%, пізнє менархе (≥ 15 років) – 24,0%, тривале становлення менструального циклу (впродовж 2-3 років) – 38,0 %.

При узагальненні результатів проведених досліджень доведено, що важливим показником оцінки гармонійності фізичного розвитку є індекс маси тіла (ІМТ), так майже в кожній п'ятій дівчинки-підлітка (19,1%) спостерігаються відхилення, до того ж у 14% виявлено знижений показник (ІМТ).

Внаслідок комплексної оцінки фізичного розвитку дівчаток-підлітків виявлено, що дисгармонійний розвиток спостерігався у 21% обстежених дівчаток-підлітків, при чому у 2,3% з них – дисгармонійний розвиток був виражений.

Встановлено, що у дівчат-підлітків, котрі народилися з дефіцитом маси тіла, менструації починаються пізніше ніж у їхніх однолітків, народжених із нормальною масою тіла. При вивченні тривалості менструального циклу у дівчат-підлітків встановлено, що олігоменорея трапляється в жительок передгірської та гірської місцевості частіше (12% і 18%) відповідно.

Відзначено, що найбільш часте відставання у статевому розвитку дівчаток-підлітків, які народилися з дефіцитом маси тіла, незалежно від регіону. В той же час, запальні захворювання статевих органів найбільш часто траплялися у дівчаток, які народилися з нормальною масою тіла – 44%.

Повнота викладу в опублікованих працях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Основні положення дисертаційної роботи достатньо представлені у 11 наукових працях, серед них: 8 статей у фахових виданнях, регламентованих ДАК України (2 – одноосібні, 1 – у зарубіжному журналі, 1 – включена до міжнародних наукометричних баз) та 3 – у матеріалах міжнародних конференцій в т. ч. 1 – у матеріалах зарубіжної конференції (м. Самарканд, Узбекистан). Основний зміст роботи відображений у авторефераті дисертації. Автореферат роботи дозволяє повністю уявити проведені дослідження, одержані результати, зроблені висновки.

Недоліки дисертації та автореферату. Принципових зауважень по суті та змісту роботи немає. Разом з тим, є ряд зауважень, в роботі зустрічаються несуттєві стилістичні помилки, деякі висловлювання не відповідають стандартам сучасної української мови.

Крім того, хотілося б отримати відповіді на наступні запитання:

1. Який провідний патогенетичний механізм патології пубертату у дівчат-підлітків, народжених з дефіцитом маси тіла в умовах природного йододефіциту?
2. З якою метою призначалися Вами омега-3 поліненасичені жирні кислоти та вітамін D₂

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження у практиці. Слід вважати за доцільне підготовку методичних рекомендацій за матеріалами дисертації для ознайомлення, а також широке впровадження основних положень роботи в практику жіночих консультацій та дитячих лікарень України.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Русин Людмили Петрівни «Особливості становлення пубертатного періоду у дівчаток-підлітків, народжених з дефіцитом маси тіла» є завершеною науково-дослідною працею, яка містить вирішення

актуального науково-практичного завдання, а саме – удосконалення діагностики та корекції порушень репродуктивної функції у дівчаток-підлітків, народжених з малою масою тіла в умовах природної нестачі йоду.

Робота має очевидне науково-практичне значення, повністю відповідає вимогам п. 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затверджених Постановою кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567 щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук.

Завідувач кафедри акушерства та
гінекології №2, Вінницького
національного медичного університету
ім. М.І. Пирогова МОЗ України,
доктор медичних наук, професор

О.В. Булашенко

Підпис Булашенко О.В.
завіряю
«24» листопада 2019 р.
Відділу кадрів
Вінницького національного
медичного університету
ім. М.І. Пирогова
Л.В. Пирогова
» 2019 р.